

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijan kuuleminen 10.6.2021

Asia: U 28/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act) ja

E 62/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Tiedonanto eurooppalaisesta lähestymistavasta tekoälyyn

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) lausuntoa U 28/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act) ja E 62/2021 vp Valtioneuvoston selvityksestä: Komission tiedonanto: Tiedonanto eurooppalaisesta lähestymistavasta tekoälyyn.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tekoälyekosysteemien kehittäminen innovatiivisissa palveluissa ja tuotteissa, joihin sisältyy tekoälyteknologioita tai erillisiä tekoälyjärjestelmiä kasvaa nopeasti. Tukes pitää hyvänä, että EU-tasolla valmistellaan palveluissa ja tuotteissa olevaa tekoälyä koskevaa lainsäädäntöä. Tekoälyasetusehdotuksessa on yhdenmukaiset säännöt korkean riskin tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamiseen, käyttöönottoon ja käyttöön unionissa sekä yhdenmukaiset läpinäkyvyyssäännöt tekoälyjärjestelmille, jotka on tarkoitettu vuorovaikutukseen luonnollisten henkilöiden kanssa. Lisäksi ehdotetaan sääntöjä koskien markkinoiden seuranta ja valvontaa.

U-kirjelmän kohdassa 9. Valtioneuvoston kanta, tekoälyasetusehdotusta käsitellään monipuolisesti ja esille nostetaan keskeiset asiat, jota asetusta valmisteltaessa tulee ottaa huomioon. Tukes voi lausunnossaan yhtyä valtioneuvostaan kantaan.

Erityisesti Tukes haluaa lausunnossaan ottaa esille U-kirjelmän toteamuksen, että asetusehdotus sisältää uusia tehtäviä tai muutoksia tehtävien sisältöön kansallisille viranomaisille. Tukes toimii markkinavalvonta-asetuksen (EU) 2019/1020 ja markkinavalvontalain (1137/2016) mukaisena markkinavalvontaviranomaisena noin 30 tuotedirektiivin tai -asetuksen alueella. Tukes yhtyy U-kirjelmän arvioon siitä, että tekoälyjärjestelmien valvonta tulee kuitenkin eroamaan huomattavasti muihin tuotteisiin kohdistuvasta markkinavalvonnasta eikä Tukesilla tai suurimmalla osalla muillakaan Suomessa tällä hetkellä toimivista markkinavalvontaviranomaisista ole valvonnan suorittamisen

edellyttämää tekoälyosaamista. Koska kyse on uudentyyppisestä valvonnasta, on vielä epäselvää miten tällaisia ominaisuuksia voidaan valvonnassa selvittää ja testata, mitä tällainen maksaa ja mikä taho pystyy niin asiantuntevasti testaamaan tuotteen tekoälyn toimintaa, jotta testauksen pohjalta on mahdollista arvioida tuotteen turvallisuutta ja tehdä valvonnassa ratkaisuja tuotteen markkinoilla olosta.

Valvonnan lisäksi viranomaisissa tarvitaan osaamista yritysten neuvontaa varten erityisesti tekoälyyn liittyvän lainsäädännön soveltamisesta. Tämä tulee vaatimaan uudenlaisen osaamisen rekrytointia ja laajaa henkilöstön kouluttamista viranomaisissa. Lisäksi tarvitaan asianmukaisia digitaalisia työkaluja tehokasta valvontaa varten. Asetusehdotuksessa on myös uudenlaista seuraamuksia koskevaa sääntelyä ja edellyttää vastaavasti viranomaisessa uudenlaista osaamista ja resursseja.

Tukes kannattaa lähtökohtaisesti markkinavalvonta-asetuksen (EU) 2019/1020 soveltamista myös tekoälyjärjestelmien valvonnassa markkinavalvontamenettelyjen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi huomioiden, että jäsenvaltioille jätetään tarpeeksi liikkumavaraa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten nimeämisessä ja markkinavalvonnan järjestämisessä käytännössä. U-kirjelmässä mainitaan Tukes asetusehdotuksen liitteen II tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena ja lisäksi liikennesektorin osalta Liikenne- ja viestintävirasto. Tukes haluaa tuoda esille, että liitteessä II mainittujen tuotedirektiivien osalta markkinavalvontaviranomaisia ovat lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto (työpaikalla käytössä olevat koneet, köysiradat, ammattikäyttöön tarkoitetut henkilönsuojaimet) sekä lääkinnällisten laitteiden osalta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea.

